

ДОБРУДЖАНСКИ НАДПИС – НОВО ДАТИРАНЕ

Светослав Диамандиев

Известният във филологическата литература като втори по древност кирилически надпис, наречен Добруджански, е анализиран и публикуван от акад. Ив. Гошев през 1961 г. в статията „Добруджански надпис от 943 г.” (1, с.77) като част от посоченото в ползваната литература издание. Той нарича надписа „най-древният старобългарски лапидарен точно датиран надпис” (1, с.78) и изгражда своята позиция за неговата „точна дата” въз основа на четенето на Ф.В. Мареш (1, с.77) и като се позовава на съобщението на съветския академик Б. Греков в сп.Новое время, обр.50 от 10 декември 1952 г.: „Большой интерес представляет обнаруженный в Добрудже камень с надписью на славянском языке, датированный 943-м годом. Это один из древнейших памятников славянской письменности” (1, с.77).

Неизвестно защо Ив. Гошев не проучва надписа на място, а иска и получава чрез председателя на БАН от Букурещкия национален музей фотографска снимка на естампажа на текста. Той я публикува в книгата си като Табл. XV^a на с.153. Публикацията не е предизвикала възражения или други форми на несъгласия или резерви в съответните научни среди.

Табл. XV^a Добруджански надпис. Естампаж Детайл.

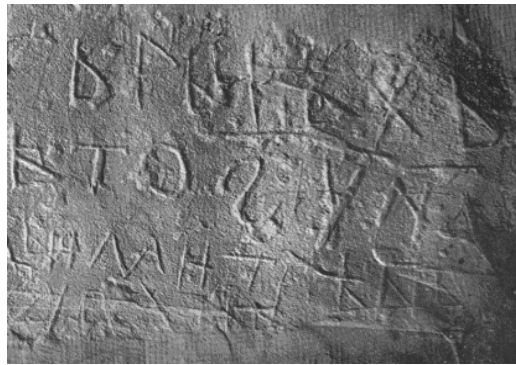

Табл. XV^a Добруджански надпис. Естампаж.

Поместените по-горе фотоси са преснети от книгата на Иван Гошев: Фотография на детайл от естампажа и детайл с годишната дата (1, с.153) и вариант на последния с подсилени от автора буквени линии (1, с.79). Не може да се оспорва, че в снимката на естампажа и в тази на детайла е перфектно видима четирибуквената година от Сътворението на света, която е записана с ѢѢѢѢ, а не ѢѢѢѢ.

Несъмнено втората буква-число е **Ѣ** (с ч.ст.600), а не - **Ѣ** (с ч.ст. 400).

В тях се вижда пределно ясно дясната долна хаста на втората буква под точката на пресичане на двете ѝ образувателни, което я прави **Ѣ**, а не **Ѣ**.

Това, впрочем, е забележимо и в третата снимка (1, табл.XV^b), в която се виждат усилията на автора да пренебрегне спорната част от буквата **Ѣ**, като подсили другите ѝ линии в полза на идеята тя да се чете като **Ѣ**.

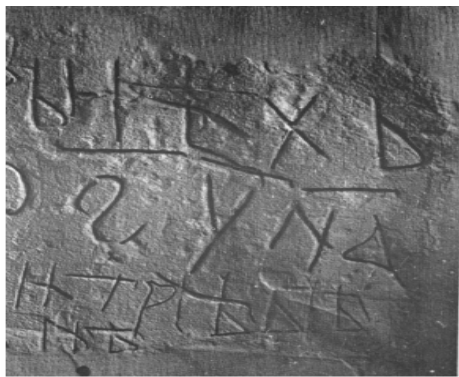

Табл. XV^б. Добруджански надпис. Естампаж.
Буквените линии са подсилени.

От посочените обективни свидетелства се разбира, че в датата на Добруджанския надпис буква **Ѹ** не е била използвана.

Известно е, че руските и съветски учени, които са обслужвали интересите на руската църква, са полагали максимални усилия да омаловажат влиянието на западното православие върху българите. Установеното пренебрегване на реалната буква **Х** поражда коментар за сервилното поведение на българските им колеги, което в случая е довело до там, че всички професионално заинтересовани от това да се правят, че не виждат така добре различимата дясна долна хаста на втората буква – цифра от годината на Добруджанския надпис. Това е факт, който е не само укорим от научна гледна точка, но е и позорен за отговорността на нашите учени към достойнството на древните българи.

Буквите от Добруджанския надпис са изписани, видно от приложената снимка, безусловно изправени, което е доказателство, че надписът е създаден след написаните с наклонен почерк: Савино евангелие (X-XI в), Слуцки псалтир (XI в), Листове на Ундолски (XI в), Хилендарски листове (X-XI в), Македонски лист (XI-XII в) и Енински апостол (XI в) (2, с.166).

С известните числени стойности на кирилическите букви определям буквения израз **ѸѸѸѸ** като 6651 г. от Сътворението на света, докато възприеманият от Ив. Гошев запис **ѸѸѸѸ** отговаря на 6451 г. Редуцирани с гръцката корекционна константа 5508, християнските годишни дати стават 1143 г., съответно 943 г. след Р.Хр.

Редица неоспорими исторически податки свидетелстват, че замяната на българската азбука на Кирил и Методий – Глаголицата с гръкоподобната кирилица не би могла да се инициира и осъществи в България по времето на цесарите Симеон Велики и сина му Петър.

Чрез снимките на Добруджанския надпис се доказва, че набеден да е изсечен през X век (943г.), той има година на създаване през XII век (1143 г.), достатъчно далече след завладяването на България от Византия, когато завоевателят е могъл да създаде кирилицата на основа на своята гръцка азбука. Това не е доказателство за създаването на кирилицата през XII век, но новата дата не подкрепя твърдението, че кирилицата е била в употреба още през X век, което е основен постулат на славистиката.

ЦИТИРАНИ АВТОРИ

1. Г о ш е в, Ив. Старобългарски глаголически и кирилски надписи от IX и X в. Изд. на БАН, С., 1961.
2. М и р ч е в, К., Хр.Кодов. Енински апостол. Старобългарски паметник от XI век. С., 1965.